

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ประสบการณ์
(ตำแหน่งประเภททั่วไป)

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 6ว (ด้านการพยาบาล)

เรื่อง ที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นการดำเนินงานที่ผ่านมา

เรื่อง การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด

2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้น

เรื่อง จัดทำสื่อการสอนเรื่องการกระตุ้นพัฒนาการทารก

เสนอโดย

นางสาวเกษสุดา ดวงดาว

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 5

(ตำแหน่งเลขที่ วพบ.971)

ฝ่ายการพยาบาล วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล

สำนักการแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 11 วัน (ตั้งแต่ 18 กรกฎาคม 2549 – 28 กรกฎาคม 2549)

3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

3.1 ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด

ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด (birth asphyxia) เป็นภาวะที่ประกอบด้วยเลือดขาดออกซิเจน (hypoxemia) คาร์บอนไดออกไซด์ในเลือดสูง (hypercapnia) และเลือดเป็นกรด เนื่องจากการระบายอากาศที่ปอด (ventilation) และการกำซาบของปอด (pulmonary perfusion) ไม่เพียงพอหรือไม่มี ภายหลังคลอดแล้ว หลาย ๆ นาที ส่งผลให้อวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายมีเลือด และออกซิเจนไปหล่อเลี้ยงไม่เพียงพอ เป็นเหตุให้เซลล์หรืออวัยวะต่างๆ ตายหรือเสียหายที่

พยาธิสภาพภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด

ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด ทำให้เกิดการหายใจทางปาก หายใจไม่สม่ำเสมอและหัวใจเต้นช้าลง ส่งผลให้เกิดภาวะเลือดเป็นกรด ค่าความเป็นกรด (pH) ต่ำลง ค่าความดันออกซิเจนในเลือด (PaO_2) ลดลง ค่าความดันคาร์บอนไดออกไซด์ (PaCO_2) เพิ่มขึ้น การกระจายของเลือดไปสู่อวัยวะต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป จากเดิม เพื่อให้หัวใจและสมองได้รับเลือดและออกซิเจนอย่างสม่ำเสมอ ปริมาณของเลือดที่ไปสู่ปอด ใด ถ้าได้ และถ้าตัวจะลดลง ทำให้หลอดเลือดฝอยในปอดหดตัวมีเลือดไหลลัดผ่าน foramen ovale และ ductus arteriosus เข้าสู่ระบบหลอดเลือดของร่างกาย เพื่อไปเลี้ยงส่วนที่จำเป็นของร่างกาย คือ สมองและหัวใจ ถ้าภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด นานเกิน 5 นาที หัวใจและสมองก็จะขาดออกซิเจน ถ้าทารกไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีจะทำให้เกิดภาวะเลือดเป็นกรดมากขึ้น ทำให้เกิดหลอดเลือดฝอยในปอดหดตัวมากยิ่งขึ้น ทำให้การแลกเปลี่ยนก๊าซลดลง

สาเหตุภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคลอด ได้แก่ ศีรษะทารกไม่ได้สัดส่วนกับเชิงกรานมารดา คลอดติดไหล่ ความผิดปกติของสายสะดือ ครรภ์แฝด ทารกทำผิดปกติ การคลอดโดยใช้หัตถการต่าง ๆ การคลอดที่ทำยากลำบาก
2. ปัจจัยทางด้านมารดา ได้แก่ ตกเลือด อายุมาก เบาหวาน รกเกาะต่ำ รกลอกตัวก่อนกำหนด ภาวะพิษแห่งครรภ์ ความดันเลือดต่ำ ครรภ์เกินกำหนด ซีดมาก เคยคลอดมาแล้วหลายครั้ง ได้รับยาแก้ปวดหรือยาสลบจำนวนมาก
3. ปัจจัยเกี่ยวกับทารก ได้แก่ ทารกที่เกิดก่อนกำหนด ทารกที่เจริญเติบโตช้าในครรภ์ ภาวะติดเชื้อมาก่อนคลอด ความพิการโดยกำเนิด

อาการและอาการแสดง

แรกคลอดทารกเขียว ไม่หายใจ กล้ามเนื้ออ่อนแรง หัวใจเต้นช้า รีเฟล็กซ์ลดลง ค่าคะแนน แอปการ์ที่ 1 และ 5 นาทีหลังคลอดน้อยกว่า 5 หรือต้องช่วยหายใจนานเกิน 2-3 นาที ถือว่ามีภาวะขาด ออกซิเจนระหว่างคลอด Dr. Virginia Apgar(พญ.วารินทร์ แสงทวีสินและคณะ. 2550; 91) เป็นผู้ริเริ่ม นำเอาลักษณะอาการต่าง ๆ ของทารกทันทีหลังคลอด มาใช้ประเมินอาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไข ทารกแรกคลอด

ตารางการประเมินสภาพทารกแรกเกิดโดยใช้ คะแนนแอปการ์(Apgar score)

อาการแสดง	0	1	2
- ลักษณะสีผิวของทารก	ตัวเขียวคล้ำ, ซีด	เขียวที่ส่วนปลายมือ ปลายเท้า	สีชมพู
- ชีพจรหรืออัตราการเต้นของหัวใจ	ไม่มี	ช้า (<100 ครั้ง/นาที)	> 100 ครั้ง/นาที
- สีหน้าจากการถูกกระตุ้น	ไม่ตอบสนอง	หน้าเบะ	ร้องเสียงดัง
- การเคลื่อนไหวหรือความตึงของกล้ามเนื้อ	อ่อนปวกเปียก	งอแขนขาบ้าง	เคลื่อนไหว
- การหายใจ	ไม่หายใจ	ช้าไม่สม่ำเสมอ	ดี ร้องดัง

การประเมินคะแนนแอปการ์ นั้น ทำหลังจากที่คลอดแล้วประมาณ 1 นาที เพื่อที่จะช่วยบ่งชี้ว่าควร จะแก้ไขเด็กอย่างไร และเมื่อ 5 นาที เพื่อประเมินคุณภาพของการแก้ไขทารก ถ้ายังไม่ดีขึ้นอย่างเป็นทางการ น่าพอใจ ก็ควรจะประเมินดูอีกเมื่อครบ 10 และ 15 นาที

ผลของการขาดออกซิเจนแรกคลอดต่ออวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

1. ระบบหัวใจและหลอดเลือด

- ศูนย์ควบคุมการทำงานของหัวใจถูกกดเป็นผลให้หัวใจเต้นช้าลง
- การขาดออกซิเจนและการลดลงของไกลโคเจนของหัวใจ ทำให้กล้ามเนื้อหัวใจทำงาน ประสิทธิภาพลดลง หัวใจพองขยาย ความดันโลหิตต่ำ เกิดภาวะช็อกจากหัวใจ
- การขาดออกซิเจนมากของหัวใจ ทำให้เกิดภาวะหัวใจวาย
- การมีเลือดไปเลี้ยงเนื้อเยื่อหัวใจลดลง ทำให้ลิ้นหัวใจหลอดเลือดหัวใจถูกทำลายเกิด เนื้อตาย ในที่สุดลิ้นหัวใจปิดไม่สนิท ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ได้ยินเสียงเมอร์เมอร์ (murmur)
- การรั่วของซีรัมจากหลอดเลือด จากเยื่อหลอดเลือดเสียหายที่ ทำให้ปริมาณเลือดที่ ไหลเวียนลดลง ทำให้ความดันโลหิตต่ำ

2. ระบบหายใจ

- ศูนย์หายใจถูกกด ทำให้หายใจช้า หรือหยุดหายใจ
- เนื้อเยื่อปอดขาดออกซิเจนมาก ๆ ทำให้เซลล์ถุงลม (alveolar cell type II) ไม่สามารถ สร้างสารลดแรงตึงผิว (surfactant) ได้ เกิดกลุ่มอาการหายใจลำบาก

- การรั่วของซีรัมจากหลอดเลือดปอด จากเยื่อหุ้มหลอดเลือดเสียหายทำให้เกิดภาวะปอดคั่งน้ำ

3. ระบบประสาทกลาง

- โรคสมองขาดออกซิเจนและเลือดไปเลี้ยง (hypoxic ischemic encephalopathy) ทารกจะมีการเปลี่ยนแปลงระดับการรับรู้สติ หายใจไม่สม่ำเสมอ หยุดหายใจ รีเฟล็กซ์ลดลง กำดั่งกล้ามเนื้อลดลงหรืออาจชักได้

- เลือดออกในสมอง จากหลอดเลือดของสมองเสียความคงทน แดกได้ง่าย เมื่อความดันในหลอดเลือดเพิ่มสูงขึ้นจากปริมาณเลือดที่ไปเลี้ยงสมองที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ ทารกจะมีการเปลี่ยนแปลงระดับการรับรู้สติ หยุดหายใจ หายใจลำบาก กระหม่อมโป่งตึง ความดันโลหิตและอุณหภูมิร่างกายไม่คงที่ ระดับน้ำตาลในเลือดไม่คงที่ ซีมาโทคริตลดลง

- ภาวะชัก จากคอร์เท็กซ์ของสมองถูกทำลาย อาการมักจะเริ่มด้วยชักแบบซ่อนเร้นไปถึงชักตลอดเวลา

- ภาวะสมองบวมจากการคั่งของสารน้ำทั้งภายในและภายนอกเซลล์ของสมอง เนื่องจากการสูญเสียการทำหน้าที่ของหลอดเลือดในสมองทำให้เกิดการรั่วของสารน้ำจากหลอดเลือด ทำให้เกิดภาวะความดันในกะโหลกศีรษะสูงขึ้น

4. ระบบการขับถ่าย

- ไตจะไวต่อภาวะขาดออกซิเจน การขาดออกซิเจนและเลือดไปเลี้ยงทำให้หลอดฝอยของไต หรือเนื้อไตเกิดเน่าตายอย่างเฉียบพลัน ปัสสาวะลดน้อยลง หรือไม่ปัสสาวะใน 48 ชั่วโมง หลังคลอดหรือปัสสาวะเป็นเลือด

5. ระบบทางเดินอาหาร

- ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอดทำให้เลือดไปเลี้ยงระบบทางเดินอาหารลดลง ทำให้เกิดภาวะลำไส้เน่าเปื่อยได้ และจากการเปลี่ยนแปลงการทำหน้าที่ของตับจากภาวะขาดออกซิเจน ทำให้เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ บิลิรูบินในเลือดสูงหรือเซลล์ตับเน่าตาย นอกจากนี้ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอดทำให้เกิดความผิดปกติของเมตาบอลิซึม ได้แก่ ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ ภาวะแคลเซียมในเลือดต่ำ

การดูแลรักษาและป้องกัน

1. ป้องกันปัญหาโดยแนะนำการดูแลสุขภาพมารดาในขณะตั้งครรภ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ
2. วินิจฉัยภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด ตั้งแต่เนิ่น ๆ เพื่อจะได้รับการรักษาแก้ไข และเตรียมช่วยฟื้นชีวิต (resuscitation)
3. ช่วยฟื้นชีวิตในทารกแรกเกิด (Neonatal resuscitation) ที่มีประสิทธิภาพ
4. การสังเกตอาการของทารกหลังการแก้ไข โดยเฉพาะการสังเกตการปรับตัวใน transitional period

5. การรักษาผลกระทบบของภาวะขาดออกซิเจน ต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย

การรักษาประคับประคองและการรักษาตามอาการ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดย

1. การสังเกตอาการต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ถ้ามีการสังเกตโดยใช้เครื่องติดตามสัญญาณชีพตลอดเวลา จะยิ่งดีมากขึ้น
2. ให้ความอบอุ่นและควบคุมทารกให้มีอุณหภูมิปกติ
3. ให้ออกซิเจนที่เหมาะสม
4. งดอาหารทางปากชั่วคราว ให้สารน้ำและอาหารทางหลอดเลือด
5. ถ้าความเข้มข้นของเลือดต่ำหรือเสียเลือด การให้เลือดจะช่วยได้ดีมากกว่าการให้ออกซิเจนแต่เพียงอย่างเดียว
6. หลังจาก 12 ชั่วโมง ให้ระวังอาการชักไว้ ควรจะให้ค่าอิเล็กโทรไลต์ แคลเซียม ความดันของก๊าซในเลือด อยู่ในเกณฑ์ปกติ ถ้ามีอาการชักต้องรีบรักษาทันทีเพื่อป้องกันไม่ให้มีอาการชักเกิดขึ้นบ่อย ๆ ซ้ำซาก อันจะเป็นผลให้สมองขาดออกซิเจนเพิ่มขึ้นได้อีก และพิการมากขึ้นได้
7. พิจารณาให้ยาปฏิชีวนะในกรณีที่มีหัตถการต่างๆ มากและนาน
8. ระวังภาวะแทรกซ้อนต่างๆ

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด จะทำให้เกิดการกระจายของเลือดไปสู่อวัยวะต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานของเยื่อหุ้มเซลล์ผิดปกติมีผลต่อการทำงานของทุกระบบในร่างกาย โดยเฉพาะระบบที่มีความสำคัญที่สุด คือ ระบบประสาทส่วนกลาง ระบบหัวใจและหลอดเลือด และระบบหัวใจ ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขหรือช่วยเหลืออย่างถูกต้องและทันท่วงที จะทำให้เกิดอันตรายต่ออวัยวะสำคัญ เช่น สมองขาดเลือดมีภาวะหายใจลำบาก หัวใจวาย อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ดังนั้นทารกเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพตั้งแต่วันที่แรกคลอดจากบุคลากรที่ห้องคลอดและหลังคลอด รวมทั้งวิธีการส่งต่อจากห้องคลอดไปสู่หอผู้ป่วยก็เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะต้องป้องกันไม่ให้เกิดภาวะขาดออกซิเจนซ้ำได้อีก อันเป็นผลให้ลดอุบัติการณ์ความพิการ และเสียชีวิตลงจะเห็นได้ว่า พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการดูแลช่วยเหลือแรกคลอดระหว่างการส่งต่อ และขณะอยู่ที่หอผู้ป่วย ขณะที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ หลังถอดเครื่องช่วยหายใจ การสังเกตอาการแทรกซ้อน การดูแลประคับประคองจิตใจบิดา มารดา ตลอดจนการประสานงานกับบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทารกได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้องและเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

การศึกษาทารกเพศหญิง คลอดที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 เวลา 10.04 นาฬิกา น้ำหนักแรกเกิด 1,842 กรัม รอบศีรษะ 30 เซนติเมตร รอบอก 28.5 เซนติเมตร เป็นทารกคลอดก่อนกำหนด อายุครรภ์ 36 สัปดาห์ คลอดโดยวิธีผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง

เนื่องจากทารกอยู่ในท่าก้นและอัตราการเต้นของหัวใจทารกไม่ปกติ คะแนนแอปการ์ที่ 1 นาทีหลังคลอด เท่ากับ 3 และที่ 5 นาที และที่ 10 นาที หลังคลอดเท่ากับ 8 ทารกไม่เคลื่อนไหว กล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียก ไม่หายใจ สีผิวเขียวคล้ำทั้งตัว อัตราการเต้นของหัวใจน้อยกว่า 80 ครั้งต่อนาที แพทย์ช่วยหายใจโดยการให้ออกซิเจนความดันบวกผ่านหน้ากากครอบทางจมูกและปาก ร่วมกับนวดหัวใจแล้วจึงใส่ท่อทางเดินหายใจ ขนาด 2.5 ถึง 8 เซนติเมตร อัตราการเต้นของหัวใจจึงเพิ่มขึ้นเป็น 100-120 ครั้งต่อนาที ผิวเริ่มมีสีชมพูมากขึ้น มีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย แพทย์ให้ย้ายทารกเข้ามารับการรักษาที่หออภิบาลทารกแรกเกิด เวลา 10.55 นาฬิกา (หลังคลอด 51 นาที) เนื่องจากมีภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด เลขที่ภายนอก 34470/49 เลขที่ภายใน 15856/49

มารดาอายุ 22 ปี ครรภ์ที่ 1 ไม่มีประวัติการแท้งและโรคประจำตัว ผลการตรวจเลือดปกติ มารดามีอาชีพแม่บ้าน จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รายได้ครอบครัวเดือนละ 6,000 บาท ฝากครรภ์ 2 ครั้ง ฝากครั้งแรกอายุครรภ์ 31 สัปดาห์

แรกรับจากห้องผ่าตัดสูติกรรม ทารกใส่ท่อช่วยหายใจขนาด 2.5 ถึง 8 เซนติเมตร ระหว่างเคลื่อนย้ายทารกมายังหออภิบาลทารกแรกเกิด ตรวจพบท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด ทารกสามารถหายใจเอง จึงให้ออกซิเจนทางกล่องครอปศิริยะ 10 ลิตรต่อนาที ทารกเคลื่อนไหวดี ผิวสีชมพู ตัวเย็น อัตราการหายใจ 52 ครั้งต่อนาที หายใจไม่หอบ ไม่มีอกบวม อัตราการเต้นของหัวใจประมาณ 130 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 65/40 มิลลิเมตรปรอท วัดอุณหภูมิทางทวารหนัก 35 องศาเซลเซียส ดูแลทารกให้อยู่ใต้เครื่องให้ความอบอุ่นแบบแผ่รังสี (radiant warmer) และดูแลทารกได้รับความอบอุ่นโดยจัดให้อยู่ในตู้อบที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส ตรวจน้ำตาลในเลือด 93 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร แพทย์ใส่สายสวนทางหลอดเลือดดำที่สะดือ ขนาด 3.5 ถึง 9 เซนติเมตร ให้ 10 %D/W 110 มิลลิลิตร อัตรา 4.5 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ให้น้ำและนมทางปากไว้ก่อน หลังจากให้ออกซิเจนทางกล่องครอปศิริยะ 10 ลิตรต่อนาที ทารกเสียน้ำเนื้อเยื่อขาดออกซิเจน เนื่องจากทารกคลอดก่อนกำหนดปอดยังไม่สมบูรณ์และขาดออกซิเจนแรกคลอด ดูแลให้ทารกได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ โดยการตรวจสอบการให้ออกซิเจนทางกล่องครอปศิริยะอย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินและบันทึกอาการและการแสดงของการหายใจ ทารกหายใจไม่หอบ อัตรา 56 ครั้งต่อนาที ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 99 เปอร์เซ็นต์ผลการส่งเลือดตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อประเมินภาวะโลหิตจางและการติดเชื้อแรกพบพบว่าจำนวนเม็ดเลือดขาว 18,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์ มิลลิเมตร (ค่าปกติ 9,000-30,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร) แพทย์จึงเริ่มให้ ampicillin 190 มิลลิกรัมหยดทางหลอดเลือดดำ ทุก 12 ชั่วโมง และ gentamicin 8 มิลลิกรัม ให้น้ำหยดช้า ๆ ทางหลอดเลือดดำทุก 36 ชั่วโมง หลังจากให้ออกซิเจนทางกล่องครอปศิริยะ 10 ลิตรต่อนาที 1 ชั่วโมง ผลการตรวจหาความดันของก๊าซในเลือดได้ค่า pH 7.339 (ค่าปกติ 7.28-7.40) PCO₂ 29.2 มิลลิเมตรปรอท (ค่าปกติ 40-50 มิลลิเมตรปรอท) PO₂ 50 มิลลิเมตรปรอท (ค่าปกติ 30-50 มิลลิเมตรปรอท) HCO₃ 16.2 มิลลิโมลต่อลิตร (ค่าปกติ 18-24 มิลลิโมลต่อลิตร) แพทย์ยังไม่ปรับลดอัตราออกซิเจนทางกล่องครอปศิริยะให้การพยาบาลโดยตรวจวัดสัญญาณชีพ สังเกตลักษณะการหายใจทารกหายใจไม่หอบเหนื่อย ดูแลดูแลเสมหะในปากจมูกสีขาวขุ่น

ประมาณ 2 มิลลิลิตร และตรวจวัดค่าความอึดตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 99 เปอร์เซ็นต์ ผลการตรวจหาความเข้มข้นของหลอดเลือดส่วนปลาย 42 เปอร์เซ็นต์ (ค่าปกติ 40-50 เปอร์เซ็นต์)

วันที่ 19 กรกฎาคม 2549 อายุ 2 วัน น้ำหนัก 1,832 กรัม ทารกเคลื่อนไหวได้มากขึ้น สีผิวสีชมพู ทารกยังคงให้ออกซิเจนทางกล่องครอบศีรษะ 10 ลิตรต่อนาที หายใจไม่หอบ อัตรา 40-50 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-130 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 61/39 มิลลิเมตรปรอท อุณหภูมิทางทวารหนัก 36.5 องศาเซลเซียส คุณแลดูคเสมอหะในปากจมูกมีสีขาวขุ่นประมาณ 0.5 มิลลิลิตร แพทย์จึงลดอัตรา ออกซิเจนทางกล่องครอบศีรษะ 10 ลิตรต่อนาที เหลือ 8, 7, 6 และ 5 ลิตรต่อนาทีทุก 2 ชั่วโมง หลังจากลด อัตราออกซิเจนทางกล่องครอบศีรษะ สังเกตลักษณะการหายใจ ทารกหายใจไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-50 ครั้งต่อนาที ค่าความอึดตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 98-99 เปอร์เซ็นต์ ผลการตรวจหา ความดันของก๊าซในเลือดได้ค่า pH 7.419 PCO_2 36 มิลลิเมตรปรอท PO_2 26.7 มิลลิเมตรปรอท HCO_3 23.6 มิลลิโมลต่อลิตร และเปลี่ยนเป็นออกซิเจน 5 ลิตรต่อนาที เข้าทางสู้อบ ทารกหายใจไม่หอบเหนื่อย ค่าความ อึดตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 98-99 เปอร์เซ็นต์ สีผิวเริ่มเหลือง ตรวจระดับบิลิรูบิน 7.3 มิลลิโมลต่อเดซิลิตร ได้รับการส่องไฟเพื่อลดภาวะตัวเหลืองการส่องไฟรักษาเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนจาก การส่องไฟ จึงดูแลเปิดตาทารกด้วยแผ่นที่บแสงกั้นกลางและถอดผ้าห่อตัวออกให้ได้รับแสงทั่วร่างกาย ทารกยังคงงอแงและนมทางปาก ผลการส่งเลือดตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อประเมินภาวะอิเล็กโทรไลต์ ในร่างกาย ค่าโซเดียม 141 มิลลิโมลต่อลิตร (ค่าปกติ 130-140 มิลลิโมลต่อลิตร), โพแทสเซียม 4.1 มิลลิโมล ต่อลิตร(ค่าปกติ4.7-7.0มิลลิโมลต่อลิตร), คลอไรด์ 105มิลลิโมลต่อลิตร(ค่าปกติ90-115มิลลิโมลต่อลิตร), โซเดียมคาร์บอเนต 33 มิลลิโมลต่อลิตร(ค่าปกติ22-32มิลลิโมลต่อลิตร) และให้ 10%D/N/5 150 มิลลิลิตร อัตรา 6 มิลลิลิตรต่อชั่วโมงทางหลอดเลือดดำ ใน 24 ชั่วโมง ทารกได้รับสารน้ำ 119 มิลลิลิตร จำนวนปัสสาวะ 94 มิลลิลิตร ถ่ายขี้เทา 2 ครั้ง

วันที่ 20 กรกฎาคม 2549 อายุ 3 วัน น้ำหนัก 1,758 กรัม ทารกเคลื่อนไหวได้ดี ยังคงให้ออกซิเจน 5 ลิตรต่อนาทีเข้าทางสู้อบ ทารกหายใจไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-50 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-160 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 65/34 มิลลิเมตรปรอท อุณหภูมิทางทวารหนัก36.8-37 องศาเซลเซียส คุณแลดูคเสมอหะในปากจมูกมีสีขาวขุ่นประมาณ 0.5 มิลลิลิตร แพทย์จึงลดออกซิเจนเหลือ 3 ลิตรต่อนาที เข้าทางสู้อบ หลังลดออกซิเจนสังเกตลักษณะการหายใจ ทารกหายใจไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-60 ครั้งต่อนาที ค่าความอึดตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 97-99 เปอร์เซ็นต์ ถ้าได้เคลื่อนไหวดี จึงเริ่มให้ 10%D/W ปริมาณ 2 มิลลิลิตรทุก 3 ชั่วโมงทางสายยางให้อาหาร ไม่มีของเหลือค้าง ในกระเพาะอาหารและให้สารอาหารทางหลอดเลือดดำ 100 มิลลิลิตร อัตรา 8.3 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ใน 24 ชั่วโมง ทารกได้รับ 10%D/W ทางสายยางให้อาหาร 16 มิลลิลิตร ได้รับสารอาหารทางหลอดเลือดดำ 211 มิลลิลิตร จำนวนปัสสาวะ 140 มิลลิลิตร ถ่ายขี้เทา 2 ครั้ง

วันที่ 21 กรกฎาคม 2549 อายุ 4 วัน น้ำหนัก 1,776 กรัม ทารกเคลื่อนไหวได้ดี ยังคงให้ออกซิเจน 3 ลิตรต่อนาทีเข้าทางสูบ ทารกหายใจไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-50 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-160 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 61/48 มิลลิเมตรปรอท ดูแลดูคเสมหะในปากจมูกมีสีขาวขุ่นประมาณ 0.5 มิลลิลิตร แพทย์จึงลดออกซิเจนเหลือ 2 ลิตรต่อนาทีเข้าทางสูบ และจึงงดให้ออกซิเจน ทารกหายใจสม่ำเสมอ ไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-60 ครั้งต่อนาที ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 98-99 เปอร์เซ็นต์ ระดับบิลิรูบิน 5.5 มิลลิโมลต่อเดซิลิตร แพทย์จึงให้ส่งไฟ ทารกรับน้ำ 10%D/W ได้ จึงเริ่มให้นม 12 แคลอรีต่อออนซ์ ปริมาณ 5 มิลลิลิตรทุก 3 ชั่วโมง ทางสายยางให้อาหาร ไม่มีนมเหลือค้างในกระเพาะอาหาร และให้สารอาหารทางหลอดเลือดดำ 106 มิลลิลิตร อัตรา 8.8 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ใน 24 ชั่วโมง ทารกได้รับนม 40 มิลลิลิตร ได้รับสารอาหารทางหลอดเลือดดำ 187 มิลลิลิตร จำนวนปัสสาวะ 140 มิลลิลิตร ถ่ายขี้เทา 2 ครั้ง

วันที่ 22 กรกฎาคม 2549 อายุ 5 วัน น้ำหนัก 1,824 กรัม ทารกเคลื่อนไหวได้ดี ผิวสีชมพู หายใจสม่ำเสมอ ไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-60 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-160 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 71/49 มิลลิเมตรปรอท ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 98-99 เปอร์เซ็นต์ ดูแลดูคเสมหะในปากจมูกมีสีขาวขุ่นประมาณ 0.5 มิลลิลิตร แพทย์เพิ่มนมเป็น 8 มิลลิลิตรให้ทุก 3 ชั่วโมงทางสายยางให้อาหาร ท้องไม่อืด ยังคงให้สารอาหารทางหลอดเลือดดำ 121 มิลลิลิตร อัตรา 8.5 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ใน 24 ชั่วโมง ทารกได้รับนม 64 มิลลิลิตร ได้รับสารอาหารทางหลอดเลือดดำ 196 มิลลิลิตร จำนวนปัสสาวะ 196 มิลลิลิตร ถ่ายขี้เทา 2 ครั้ง

วันที่ 23 กรกฎาคม 2549 อายุ 6 วัน น้ำหนัก 1,802 กรัม ทารกเคลื่อนไหวได้ดี ผิวสีชมพู หายใจสม่ำเสมอ ไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-60 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-160 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 75/39 มิลลิเมตรปรอท ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดส่วนปลาย 97-99 เปอร์เซ็นต์ ดูแลดูคเสมหะในปากจมูกมีสีขาวขุ่นประมาณ 0.5 มิลลิลิตร สีผิวกลับมาเหลืองอีก แพทย์ตรวจระดับบิลิรูบิน 11.5 มิลลิโมลต่อเดซิลิตร แพทย์จึงให้ส่งไฟเพื่อลดภาวะตัวเหลือง ทารกรับนมได้ดี ไม่มีท้องอืด ให้นม 24 แคลอรีต่อออนซ์ เพิ่มปริมาณ 30 มิลลิลิตรทุก 3 ชั่วโมง โดยให้ทารกดูดจากขวด ทารกดูดนมได้ดี ไม่สำลัก ท้องไม่อืด และให้สารอาหารทางหลอดเลือดดำ 121 มิลลิลิตร อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ใน 24 ชั่วโมง ทารกได้รับนม 240 มิลลิลิตร ได้รับสารอาหารทางหลอดเลือดดำ 125 มิลลิลิตร จำนวนปัสสาวะ 220 มิลลิลิตร ถ่ายอุจจาระ 1 ครั้ง

วันที่ 24 กรกฎาคม 2549 อายุ 7 วัน น้ำหนัก 1,880 กรัม ทารกเคลื่อนไหวแขนขาได้ดี ร้องเสียงดัง หายใจสม่ำเสมอ ไม่หอบเหนื่อย อัตรา 40-50 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-160 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 70/51 มิลลิเมตรปรอท อุณหภูมิทางทวารหนัก 36.8 องศาเซลเซียส ดูแลดูคเสมหะทางปากและจมูกได้ปริมาณ 0.5 มิลลิลิตร แพทย์ตรวจระดับบิลิรูบิน 8.8 มิลลิโมลต่อเดซิลิตร จึงให้ส่งไฟต่อ ทารกดูดนมผสมได้เอง 30 มิลลิลิตร ให้ทุก 3 ชั่วโมง ทารกดูดนมได้ดี ท้องไม่อืด ยังคงให้สารอาหารทางหลอดเลือดดำ อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ทารกถ่ายปัสสาวะ อุจจาระปกติ

แพทย์ให้ย้ายออกจากหออภิบาลทารกแรกเกิด ไปอยู่หอผู้ป่วยทารกคลอดก่อนกำหนดและป่วย
เวลา 03.00 นาฬิกา รวมอยู่ในหออภิบาลทารกแรกเกิด 7 วัน

หลังจากย้ายออกจากหออภิบาลทารกแรกเกิด ทารกไม่มีปัญหาเรื่องการหายใจ ความคุมอุณหภูมิ
ร่างกายได้ปกติ จึงนำออกจากตู้อบ วัดอุณหภูมิทางทวารหนักได้ 36.8-37.1 องศาเซลเซียส อัตราการหายใจ
40-60 ครั้งต่อนาที การเต้นของหัวใจ 120-160 ครั้งต่อนาที ทารกดูคนมได้ดี ไม่มีอาเจียน ท้องไม่อืด
น้ำหนักขึ้นโดยเฉลี่ย 20-30 กรัม จึงหยุดให้สารอาหารทางหลอดเลือดดำ ผลการเพาะเชื้อในเลือดไม่พบเชื้อ
แพทย์จึงหยุดให้ยาปฏิชีวนะ ระดับบิลิรูบิน 8.5 มิลลิโมลต่อเดซิลิตร จึงงดส่องไฟ อนุญาตให้กลับบ้านวันที่
28 กรกฎาคม 2549 อายุ 11 วัน น้ำหนัก 1,990 กรัม ก่อนกลับได้รับวัคซีนป้องกันวัณโรค (BCG)
ให้คำแนะนำมารดาในการดูแลทารก การสังเกตอาการผิดปกติที่ควรรีบมาพบแพทย์ วิธีการให้นมมารดา
และนมผสม อาหารเสริม การเปลี่ยนผ้าอ้อมและการขับถ่าย นัดมาตรวจอีกครั้งเมื่ออายุ 18 วัน
ในวันที่ 4 สิงหาคม 2549

5. ผู้ร่วมดำเนินการ

ไม่มี

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ

เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดร้อยละ 100

7. ผลสำเร็จของงาน

จากกรณีศึกษา ทารกเพศหญิง คลอดวันที่ 18 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.04 นาฬิกา เป็นทารกคลอด
ก่อนกำหนด อายุครรภ์ 36 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1,842 กรัม คะแนนแอปการ์ที่ 1 นาที่ หลังคลอดเท่ากับ
3 และที่ 5 นาที่และที่ 10 นาที่ หลังคลอดเท่ากับ 8 ทารกมีภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด จึงต้องรับการรักษา
ตัวในโรงพยาบาลตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2549 – 28 กรกฎาคม 2549 รวมระยะเวลาการรักษา 11 วัน
ได้ให้การพยาบาล ศึกษาติดตาม และประเมินผลการพยาบาลทารก พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับทารกทั้งหมด
ได้แก่ เสี่ยงต่อเนื้อเยื่อขาดออกซิเจนเนื่องจากเป็นทารกคลอดก่อนกำหนดปอดยังไม่สมบูรณ์และขาด
ออกซิเจนแรกคลอด ทารกเป็นทารกคลอดก่อนกำหนดมีระบบภูมิคุ้มกันทำงานไม่สมบูรณ์จึงเสี่ยงต่อการ
ติดเชื้อได้ง่าย และเสี่ยงต่อภาวะไม่สมดุลของสารอาหาร สารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ ปัญหาทั้งหมดได้รับ
การแก้ไข โดยทารกไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด บิดามารดาทารก
คลายความวิตกกังวล มีสัมพันธภาพที่ดี ให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล พร้อมให้คำแนะนำในการ
ดูแลทารก จนมีความมั่นใจสามารถที่จะดูแลทารกได้อย่างถูกต้อง

8. การนำไปใช้ประโยชน์

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการพยาบาล ทารกแรกคลอดที่มีภาวะขาดออกซิเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นำประสบการณ์และปัญหาเข้าร่วมอภิปรายในหน่วยงานเพื่อฟื้นฟูความรู้ และพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางประกอบการนิเทศงานบุคลากรทางการพยาบาล

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอดของทารกชายนี้พบว่า ทารกต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ต้องแยกจากบิดามารดา บิดามารดาไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจสำหรับสถานการณ์ความเจ็บป่วยทารก ซึ่งเป็นลูกคนแรก และคลอดก่อนกำหนดมีภาวะตัวเหลือง ต้องได้รับการส่องไฟ ต้องถอดเสื้อผ้าออกให้หมดเพื่อให้แสงส่องทั่วถึง บิดามารดามีความวิตกกังวล กลัวทารกไม่ได้รับความอบอุ่น ซักถามเรื่องเดิมหลายครั้งเมื่อมาเยี่ยมทารก

10. ข้อเสนอแนะ

บิดามารดาขอมมีความรู้เกี่ยวกับวิตกกังวลเมื่อทารกเจ็บป่วย กลัวทารกจะได้รับความอบอุ่นไม่เพียงพอ เมื่อต้องถอดเสื้อผ้าออกเวลาส่องไฟ พยาบาลจะต้องอธิบายและให้ความมั่นใจเกี่ยวกับการพยาบาลต่าง ๆ ที่ให้กับทารก ประโยชน์ของการถอดเสื้อผ้าขณะส่องไฟ ด้วยคำพูดที่ง่ายต่อการเข้าใจ แสดงท่าทีที่จริงใจ เห็นอกเห็นใจและเป็นมิตร เปิดโอกาสให้บิดามารดาได้ซักถาม ให้กำลังใจและให้ความมั่นใจว่าทารก จะได้รับการรักษาพยาบาลและดูแลเต็มความสามารถ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... เกษสุตา ดวงดาว.....

(นางสาวเกษสุตา ดวงดาว)

พยาบาลวิชาชีพ 5

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่ ..... 22 กุมภาพันธ์ 2551.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... .....

(นางเพลินพิศ ปานสว่าง)

ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล
วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล

วันที่ ..... 22 ก.ค. 2551.....

ลงชื่อ..... .....

(นายชัยวัน เจริญโชคทวี)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัย
วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล

วันที่ ..... 22 ก.ค. 2551.....

**ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของนางสาวเกษสุดา ดวงดาว**

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 6ว (ด้านการพยาบาล)
(ตำแหน่งเลขที่ วพบ.971) สังกัดฝ่ายการพยาบาล วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล
สำนักการแพทย์

เรื่อง จัดทำสื่อการสอนเรื่องการกระตุ้นพัฒนาการทารก

หลักการและเหตุผล

ทารกแรกเกิดภาวะวิกฤตจะพบมีพัฒนาการล่าช้ากว่าทารกแรกเกิดครบกำหนดปกติ เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ได้แก่ การคลอดก่อนกำหนด น้ำหนักน้อย ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด เจ็บป่วยรุนแรง ยังมีปัจจัยเสี่ยงมากเท่าใด โอกาสที่ทารกจะมีพัฒนาการล่าช้ายังมีมากเท่านั้น ภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอด เป็นภาวะวิกฤตที่พบได้บ่อยที่สุด และยังพบได้เสมอ ในโรงพยาบาลหลายแห่งในประเทศไทย จากข้อมูลของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบอัตราภาวะขาดออกซิเจนแรกคลอดประมาณ 61,000 รายต่อปี ทารกเหล่านี้ล้วนมีโอกาสพัฒนาการล่าช้า จึงมีการวางแผนการสอนสำหรับบิดา มารดา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการกระตุ้นพัฒนาการได้อย่างมั่นใจ ขณะอยู่หออภิบาลทารกแรกเกิดและเมื่อกลับบ้าน สอนช่วงเวลาที่เป็นบิดามารดา มาเยี่ยมทารกหรืออยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด หัวข้อที่ควรสอนได้แก่ พัฒนาการต่าง ๆ ของทารกในช่วงแรกเกิดถึง 3 เดือน การกระตุ้นพัฒนาการทารก ขณะอยู่ที่หออภิบาลทารกแรกเกิดและการกระตุ้นพัฒนาการทารกจนอายุ 3 เดือน เป็นการส่งเสริมการกระตุ้นพัฒนาการและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างทารกและบิดามารดา

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บิดา มารดา มีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการกระตุ้นพัฒนาการทารก
2. เพื่อให้บิดา มารดา นำความรู้และทักษะที่ได้นำไปดูแลทารกได้

เป้าหมาย

ทารกมีพัฒนาการที่ปกติ ไม่ล่าช้า มีคุณภาพชีวิตที่ดี

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็ม เป็นทฤษฎีที่ชี้แนะหนทางในการปฏิบัติการพยาบาลต่อบุคคลที่มีความบกพร่องในการดูแลตนเอง หรือผู้ที่อยู่ในปกครองโดยให้แนวทางการพยาบาล ซึ่งมุ่งช่วยเหลือ

และส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาความสามารถ และความรับผิดชอบในการพึ่งพาตนเอง กระทำกิจกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพอนามัยได้อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย 3 ทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์กันคือทฤษฎีการดูแลตนเอง ทฤษฎีความบกพร่องในการดูแลตนเอง และทฤษฎีระบบการพยาบาล

จากการนำความคิดของทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มมาใช้ในการดูแลทารก และครอบครัวในภาวะวิกฤต สามารถที่จะบ่งบอกถึงบทบาทอิสระของพยาบาลได้เป็นอย่างดีว่าพยาบาลต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการวินิจฉัยปัญหาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และการรักษาพยาบาลที่ทันท่วงทีจะช่วยให้ทารกพ้นภาวะวิกฤตได้ เมื่อทารกไม่มีความสามารถในการดูแลตนเองได้และความต้องการการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพมีมากกว่าความสามารถ และจากข้อจำกัดภาวะพัฒนาการจึงเป็นบทบาทของบิดามารดาของทารกที่จะต้องทำหน้าที่แทน แต่บิดามารดาทารกไม่สามารถทำหน้าที่หรือตอบสนองความต้องการของทารกได้ เนื่องจากทารกอยู่ในภาวะวิกฤตและมีข้อจำกัดในการดูแลตนเอง ดังนั้นจึงเป็นบทบาทของพยาบาล ในการกำหนดรูปแบบของการดูแลทารกและครอบครัวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด โดยใช้ระบบการพยาบาลแบบทดแทนทั้งหมดในการดูแลทารก และนอกจากบทบาทในการเป็นผู้กระทำการดูแลตนเองแทนทารกแล้ว พยาบาลจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการดูแลทารก และลดความวิตกกังวลที่บิดามารดาทารกเผชิญ จึงเห็นได้ว่าการนำเอาแนวคิดทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มมาประยุกต์ใช้ในการดูแลทารก แสดงให้เห็นว่าระบบการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพตามรูปแบบของโอเร็มและสามารถตอบสนองความต้องการดูแลตนเองทั้งหมดของทารกได้ในระดับที่เพียงพอและต่อเนื่อง จนกระทั่งทารกและครอบครัวผ่านพ้นภาวะวิกฤตได้

กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติ

ขั้นเตรียมการ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระตุ้นพัฒนาการทารก
2. รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำสื่อการสอนเรื่องการกระตุ้นพัฒนาการทารก โดยเนื้อหาจะ

ประกอบด้วย พัฒนาการของทารกแรกเกิดถึง 3 เดือน การกระตุ้นพัฒนาการทารกขณะอยู่ที่หออภิบาลทารกแรกเกิดและการกระตุ้นพัฒนาการทารกจนถึง 3 เดือน ประโยชน์ของการกระตุ้นพัฒนาการ

ขั้นดำเนินการ

1. จัดทำสื่อการสอนเป็นภาพพลิกประกอบการสอน และทำแบบประเมินความรู้ความสามารถบิดามารดาเมื่อได้รับการสอนแล้ว
2. กำหนดรูปแบบการสอนสาธิต
3. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย
4. นำสื่อการสอนและแบบประเมินความรู้ความสามารถบิดามารดาหลังได้รับการสอน ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ
5. นำแผนการสอนไปทดลองใช้สอน ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับการใช้จริง

6. ประชุมกับผู้ร่วมงาน ชี้แจงเพื่อใช้สื่อการสอน วิธีการสอน เพื่อให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

7. นำไปใช้สอนจริง

ขั้นประเมินผล

1. ให้บิดามารดาทำแบบประเมินความรู้ความสามารถ หลังได้รับการสอนแล้ว
2. รวบรวมข้อมูลและประเมินความรู้ความสามารถบิดามารดา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. บิดา มารดา มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของทารก และเห็นความสำคัญของการกระตุ้นพัฒนาการทารก
2. บิดา มารดา สามารถกระตุ้นพัฒนาการทารกได้อย่างมั่นใจ
3. ลดความวิตกกังวลและสร้างสัมพันธภาพที่ดี
4. ทารกมีพัฒนาการปกติ ไม่ล่าช้า มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. อัตราความรู้ความสามารถในการกระตุ้นพัฒนาการของบิดามารดาทารกมากกว่าร้อยละ 80

ลงชื่อ.....เกษสุดา ดวงดาว.....

(นางสาวเกษสุดา ดวงดาว)

พยาบาลวิชาชีพ 5

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่.....22 กรกฎาคม 2551.....